

NBP

Narodowy Bank Polski

Grudzień 2018 r.

Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego za 2017 r.

Grudzień 2018 r.

Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego za 2017 r.

Opracował:
Departament Systemu Płatniczego

Wydał:
Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21 www.nbp.pl

© Copyright Narodowy Bank Polski 2018

Spis treści

Wprowadzenie	4
Rozdział 1. Nadzór systemowy w Polsce w 2017 r.	6
Rozdział 2. Systemy płatności	11
Rozdział 3. Schematy płatnicze	15
Rozdział 4. Systemy rozrachunku i systemy rozliczeń papierów wartościowych	17
Rozdział 5. Usługa acquiringu	20
Rozdział 6. Ocena nadzorowanej infrastruktury systemu płatniczego	21
Spis skrótów	22

Wprowadzenie

Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego za 2017 r. (zwany dalej „*Raportem*”) został sporządzony w związku z wykonywaniem przez Narodowy Bank Polski (NBP) zadania związanego ze sprawowaniem nadzoru systemowego (ang. *oversight*) nad systemem płatniczym, stanowiącego jedną z podstawowych funkcji banków centralnych.

Niniejszy *Raport* zawiera informacje o uwarunkowaniach sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w 2017 r. oraz działaniach podjętych przez NBP w zakresie tego nadzoru nad:

- systemami płatności: wysokokwotowych SORBNET2 i TARGET2-NBP, prowadzonymi przez NBP, oraz detalicznych: Elixir, Euro Elixir, Express Elixir i Inkart, prowadzonymi przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA (KIR SA), Systemem płatności BlueCash prowadzonym przez Blue Media SA, Systemem Płatności BLIK prowadzonym przez Polski Standard Płatności Sp. z o.o. (PSP) oraz Krajowym Systemem Rozliczeń (KSR) prowadzonym przez First Data Polska SA;
- schematami płatniczymi: będącymi systemami kart płatniczych (Visa Europe, Mastercard, American Express oraz Diners Club) oraz niebędącymi systemami kart płatniczych (Schemat płatniczy BLIK, YetiPay, mPay, SkyCash, Snoopay oraz Peopay);
- systemami rozliczeń i systemami rozrachunku papierów wartościowych: SKARBNET4 Systemem rejestracji bonów pieniężnych NBP i bonów skarbowych, którego operatorem jest NBP, systemem rozrachunku transakcji zawieranych w obrocie instrumentami finansowymi prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA (KDPW SA), systemami rozliczeń prowadzonymi przez KDPW_CCP SA dla transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe, systemem rozliczeń i rozrachunku instrumentów finansowych IRGiT SRF¹ prowadzonym przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych SA (IRGiT SA);
- usługą *acquiringu*² świadconą przez krajowe instytucje płatnicze (KIP).

Niniejszy *Raport* powstał w oparciu o informacje przekazywane do NBP przez podmioty prowadzące nadzorowane przez Prezesa NBP systemy i schematy. Dane te są przekazywane do NBP na podstawie stosownych rozporządzeń Ministra Rozwoju i Finansów (MRiF). Do przygotowania *Raportu* posłużyły również ogólnodostępne informacje o systemach, upublicznione przez ich operatorów. Do analizy danych dotyczących podmiotów świadczących usługę *acquiringu* wykorzystano dane z kwartalnych dokumentów „Informacja

¹ SRF oznacza system rozliczeń finansowych na rynku towarowym.

² Przez *acquiring* rozumie się usługę płatniczą świadconą przez krajowe instytucje płatnicze zdefiniowaną w art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2003, z późn. zm.).

o sytuacji Krajowych Instytucji Płatniczych (KIP) i Biur Usług Płatniczych (BUP)³, opracowanych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF).

³ Opracowana przez UKNF Informacja o sytuacji Krajowych Instytucji Płatniczych (KIP) i Biur Usług Płatniczych (BUP) za kolejne kwartały 2017 r.:

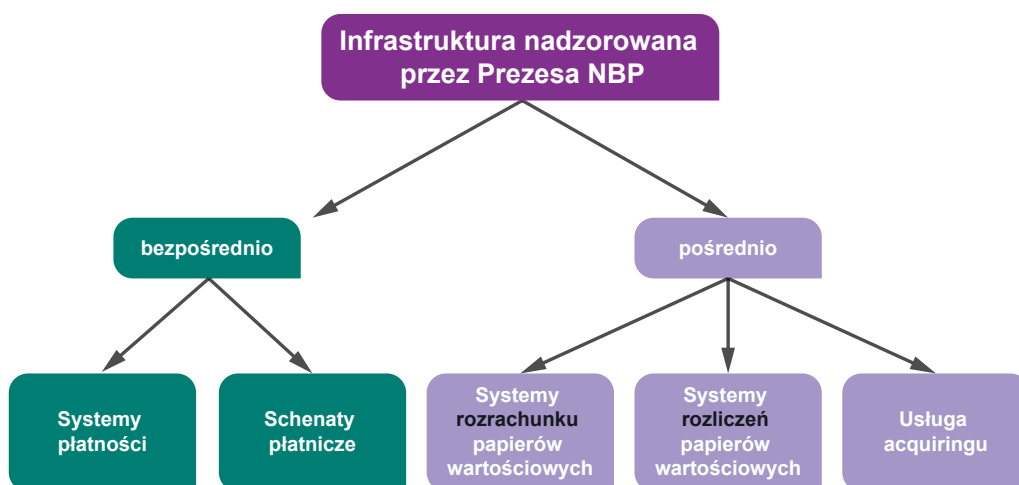
- za I kw.: https://www.knf.gov.pl/?articleId=58296&p_id=18,
- za II kw.: https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Informacja_o_sytuacji_KIP_i_BUP_w_2Q2017_60358.pdf,
- za III kw.: https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Informacja_o_sytuacji_KIP_BUP_IIIQ_2017.pdf,
- za IV kw.: https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Informacja_o_sytuacji_KIP_i_BU_w_4%20Q_2017_61542.pdf.

Nadzór systemowy w Polsce w 2017 r.

Uwarunkowania prawne

Działania w zakresie nadzoru systemowego w 2017 r. NBP prowadził w oparciu o *Politykę sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego* (dalej „Polityka”), zatwierdzoną przez Zarząd NBP w październiku 2015 r., oraz jej aktualizację zatwierdzoną przez Zarząd NBP w czerwcu 2017 r.⁴ Zgodnie z tym dokumentem, nadzór systemowy (*oversight*) nad systemem płatniczym w 2017 r. obejmował funkcjonowanie systemów płatności, schematów płatniczych, systemów rozliczeń i systemów rozrachunku papierów wartościowych oraz usługi *acquiringu* świadczonej przez KIP. W stosunku do 2016 r. zakres ten powiększył się o nadzór nad schematami płatniczymi, w związku z wejściem w życie w dniu 8 lutego 2017 r. *ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw*⁵ (dalej „ustawa zmieniająca”). Podział infrastruktury systemu płatniczego w Polsce nadzorowanej w 2017 r. przez Prezesa NBP przedstawia poniższy schemat.

Schemat 1. Infrastruktura rynku płatniczego w Polsce nadzorowana przez Prezesa NBP w 2017 r.

Źródło: opracowanie własne NBP.

Podstawę prawną sprawowania przez NBP nadzoru systemowego nad ww. systemami i schematami w 2017 r. stanowiły odpowiednio:

⁴ Z uwagi na to, że od dnia 8 lutego 2017 r. rozszerzono zakres ustawowego nadzoru systemowego sprawowanego przez NBP, w czerwcu 2017 r., Zarząd NBP przyjął zaktualizowaną *Politykę sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego* (<http://www.nbp.pl/systemplatniczy/nadzor/polityka.pdf>).

⁵ Dz.U. z 2016 r. poz. 1997.

- *ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami*⁶ (dalej „ustawa o ostateczności rozrachunku”) – w odniesieniu do systemów płatności (wyłączny nadzór Prezesa NBP);
- *ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi*⁷ (dalej „ustawa o obrocie instrumentami finansowymi”) – w odniesieniu do systemów rozliczeń i systemów rozrachunku papierów wartościowych (nadzór polegający na współpracy z organem wiodącym, tj. Komisją Nadzoru Finansowego (KNF), realizowany m.in. w formie wydawania przez Prezesa NBP opinii na wniosek KNF);
- *ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych*⁸ (dalej „ustawa o usługach płatniczych”) – w odniesieniu do schematów płatniczych (wyłączny nadzór Prezesa NBP) oraz usługi *acquiringu* (nadzór polegający na współpracy z organem wiodącym, tj. KNF, realizowany w formie wydawania przez Prezesa NBP opinii na wniosek KNF).

Ponadto w 2017 r. NBP otrzymał uprawnienia do zbierania danych o charakterze nadzorczym od podmiotów działających w ramach infrastruktury systemu płatniczego, na mocy ustawy zmieniającej. Zmiany wprowadzone ustawą zmieniającą wynikały z potrzeby dostosowania polskiego ustawodawstwa m.in. do *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę*⁹ (dalej „rozporządzenie 2015/751”) oraz *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego* (tzw. dyrektywa PAD). W zakresie dotyczącym dostosowania przepisów prawa polskiego do przepisów rozporządzenia 2015/751 ustawa zmieniająca powierzyła Prezesowi NBP rolę organu właściwego w odniesieniu do systemów kart płatniczych i przyznała Prezesowi NBP kompetencje niezbędne do egzekwowania tego prawa. Należy zaznaczyć, że ustawa zmieniająca powierzyła Prezesowi NBP nadzór nad funkcjonowaniem wszystkich schematów płatniczych¹⁰, co oznacza szerszy zakres niż wynikający bezpośrednio z przepisów rozporządzenia 2015/751, które odnosi się wyłącznie do systemów kart płatniczych. Dodatkowo w ramach ustawy zmieniającej dokonano zmian również w ustawie o ostateczności rozrachunku, doprecyzowując zakres nadzoru sprawowanego przez Prezesa NBP nad systemami płatności, m.in. przyznając Prezesowi NBP uprawnienia do wydawania zaleceń w stosunku do podmiotu prowadzącego system płatności.

Jednocześnie przepisy dotyczące nadzoru nad systemem płatniczym zostały doprecyzowane w następujących aktach wykonawczych MRiF:

⁶Dz.U. z 2016 r. poz. 1224, z późn. zm.

⁷Dz.U. z 2017 r. poz. 1768, z późn. zm.

⁸Dz.U. z 2017 r. poz. 2003, z późn. zm.

⁹Dz. Urz. UE L 123 z 19.05.2015 r., str. 1.

¹⁰Zgodnie z definicją zawartą w ustawie zmieniającej, pojęcie „schemat płatniczy” obejmuje: (1) zbiór zasad przeprowadzania transakcji płatniczych, wydawania i akceptowania instrumentów płatniczych przez dostawców usług płatniczych i przetwarzania transakcji płatniczych wykonywanych przy użyciu instrumentów płatniczych oraz (2) system kart płatniczych.

- rozporządzeniu z dnia 5 maja 2017 r. w sprawie danych i informacji przekazywanych przez podmioty prowadzące depozyt papierów wartościowych, system rejestracji instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi oraz system rozrachunku¹¹;
- rozporządzeniu z dnia 10 maja 2017 r. w sprawie funkcjonowania schematu płatniczego¹²;
- rozporządzeniu z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie funkcjonowania systemu płatności¹³.

Działania nadzorcze

Najistotniejsze działania i zdarzenia dotyczące nadzoru systemowego w 2017 r. to:

1. Objęcie nadzorem Prezesa NBP funkcjonowania schematów płatniczych (wejście w życie w lutym 2017 r. ustawy zmieniającej, oraz w maju 2017 r. rozporządzenia MRiF w sprawie funkcjonowania schematu płatniczego), a następnie rozpoczęcie przez NBP oceny funkcjonujących w Polsce schematów płatniczych, w tym przeprowadzenie oceny zgodności funkcjonowania systemów kart płatniczych z wymogami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 (wrzesień 2017 r.).
2. Zaakceptowanie przez Zarząd NBP zaktualizowanej wersji *Polityki sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego* (czerwiec 2017 r.).
3. Przyjęcie przez Zarząd NBP raportu z oceny systemu płatności SORBNET2 pod kątem spełniania zasad zawartych w dokumencie PFMI (styczeń 2017 r.).
4. Rozpoczęcie przeprowadzania oceny funkcjonowania systemu SKARBNET4 w zakresie zgodności z wymogami rozporządzenia CSDR i komplementarnych regulacyjnych standardów technicznych, które zostało zakończone przyjęciem przez Zarząd NBP raportu pt. „Ocena systemu SKARBNET4 pod kątem spełniania wymogów rozporządzenia CSDR” (marzec 2018 r.).
5. Przeprowadzenie oceny odporności w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego systemów płatności SORBNET2 oraz Elixir.
6. Przeprowadzenie oceny odporności w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego systemu SKARBNET4 oraz, we współpracy z KNF, systemu rozrachunku prowadzonego przez KDPW SA i systemów rozliczeń prowadzonych przez KDPW_CCP SA
7. Opracowanie i umieszczenie na stronie internetowej NBP wytycznych w sprawie obowiązków sprawozdawczych wraz z formularzami sprawozdawczymi¹⁴ w celu usprawnienia i ujednoczenia sprawozdawczości do NBP nadzorowanych przez Prezesa NBP systemów i schematów (maj 2017 r.).

¹¹ Dz. U. 2017 r. poz. 948.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 995.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1060.

¹⁴ <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/nadzor/raportysprawozdawcze.html>

Rola NBP w sprawowaniu nadzoru *oversight* polega m.in. na rozpatrywaniu wniosków o zgodę Prezesa NBP na rozpoczęcie funkcjonowania systemu płatności lub schematu płatniczego bądź wprowadzenie zmian w ich zasadach funkcjonowania, opiniowaniu wniosków KNF dot. nadzoru nad systemami rozliczeń i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz nad świadczeniem usługi *acquiringu*, a także na pozyskiwaniu informacji o bieżącej działalności nadzorowanej infrastruktury systemu płatniczego, dokonywaniu oceny tej działalności oraz podejmowaniu działań na rzecz wprowadzania niezbędnych zmian w sposobie jej funkcjonowania. Związana jest ona z odpowiedzialnością NBP za organizację rozliczeń pieniężnych, która wynika z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim¹⁵. Dodatkowymi narzędziami umożliwiającymi NBP prawidłową realizację funkcji nadzorcy systemowego są:

- analiza danych ilościowych,
- wyjaśnianie incydentów występujących w systemach oraz schematach płatniczych,
- bieżąca współpraca z podmiotami prowadzącymi systemy, schematy płatnicze i świadczącymi usługę *acquiringu*.

Działania nadzorcze NBP w 2017 r. polegały przede wszystkim na monitorowaniu funkcjonowania nadzorowanej przez Prezesa NBP infrastruktury systemu płatniczego z wykorzystaniem informacji pochodzących odpowiednio od operatorów systemów bądź podmiotów prowadzących schematy płatnicze. Działania te miały na celu kontrolę zapewnienia przez operatorów systemów bądź podmioty prowadzące schematy płatnicze sprawnego, bezpiecznego oraz zgodnego z prawem funkcjonowania systemów i schematów, a w konsekwencji – stabilnego funkcjonowania systemu płatniczego w Polsce.

Prezes NBP, sprawując bieżący nadzór nad funkcjonowaniem systemów płatności, w 2017 r. wydał, na podstawie art. 16 ust. 1 i 3 ustawy o ostateczności rozrachunku, pięć zgód w formie decyzji Prezesa NBP¹⁶ na dokonanie zmian w zasadach ich funkcjonowania. Analogicznie, Prezes NBP, sprawując nadzór nad funkcjonowaniem schematów płatniczych, wydał, na podstawie art. 132zm ustawy o usługach płatniczych, jedną zgodę w formie decyzji Prezesa NBP na prowadzenie schematu płatniczego.

Prezes NBP wydał, na wniosek KNF, siedem opinii w ramach nadzoru nad systemami rozliczeń i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz trzy opinie w ramach nadzoru nad świadczeniem usługi *acquiringu*. Podstawą prawną wydawania, w formie postanowienia Prezesa NBP, opinii Prezesa NBP w sprawie zmian w systemach rozliczeń i systemach rozrachunku papierów wartościowych były przepisy art. 50 ust. 2 i art. 48 ust. 16 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Zgodnie z nimi, zmiany w regulaminach funkcjonowania powyższych systemów wymagały zasięgnięcia przez KNF opinii Prezesa NBP. Z kolei na mocy art. 60 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych Prezes NBP opiniował dla KNF wnioski podmiotów, które ubiegały się o zezwolenie KNF na świadczenie usługi *acquiringu*. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia KNF przez Prezesa NBP miało na celu ocenę,

¹⁵Dz. U. z 2017 r. poz. 1373.

¹⁶Od dnia 30 kwietnia 2018 r. Prezes NBP wydaje zezwolenie na funkcjonowanie systemu lub schematu płatniczego na podstawie ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 650).

czy wnioskodawca zapewni sprawne i bezpieczne oraz zgodne z prawem funkcjonowanie systemu lub świadczenie usługi *acquiringu*.

Ponadto, w zakresie sprawowanego nadzoru systemowego, przedstawiciele NBP w 2017 r. uczestniczyli aktywnie w działaniach prowadzonych przez Europejski Bank Centralny i brali udział w pracach następujących komitetów oraz grup roboczych:

- Market Infrastructure and Payments Committee (MIPC),
- Payment and Securities Oversight Working Group (PSOWG),
- Cyber Resilience Strategy Task Force (CR TF), w tym w zespole opracowującym Cyber Resilience Oversight Expectations (CROE),
- European Forum on the Security of Retail Payments (SecuRe Pay),
- Visa Assessment Group,
- MasterCard Europe (MCE) Assessment Group.

Systemy płatności

Systemy płatności, w rozumieniu art. 1 pkt 1 ustawy o ostateczności rozrachunku, to podlegające prawu polskiemu prawne powiązania pomiędzy co najmniej trzema instytucjami, z wyłączeniem uczestnika pośredniego, w ramach których obowiązują wspólne dla tych uczestników zasady przeprowadzania rozliczeń lub realizacji ich zleceń rozrachunku¹⁷, z wyłączeniem uczestnika pośredniego, w ramach których obowiązują wspólne dla tych uczestników zasady realizacji ich zleceń rozrachunku¹⁸.

Zgodnie z *Polityką*, dla potrzeb nadzoru systemowego systemy płatności dzieli się na:

1. Systemy płatności systemowo ważne (ang. *Systemically Important Payment Systems*, SIPS):
 - systemy płatności wysokokwotowych (ang. *large-value payment systems*, LVPS),
 - systemy płatności detalicznych;
2. Istotne systemy płatności detalicznych;
3. Pozostałe systemy płatności detalicznych.

Kwalifikacja systemu do jednej z ww. kategorii następuje w oparciu o indywidualną ocenę dokonywaną przez DSP NBP na podstawie kryteriów zawartych w *Polityce*. Ocena ta następuje po analizie zakresu oddziaływania na rynek finansowy, poziomu penetracji rynku, obszaru oddziaływania (transgraniczny charakter systemu zwiększa potencjalne negatywne oddziaływania w razie nieprawidłowego funkcjonowania) oraz przeprowadzania rozrachunku dla innej infrastruktury rynku finansowego.

W związku z powyższym do systemowo ważnych systemów płatności zalicza się wszystkie systemy wysokokwotowe oraz największy pod względem liczby zrealizowanych zleceń system płatności detalicznych. Natomiast za istotny system płatności detalicznych uznaje się system, który realizuje co najmniej 25% płatności detalicznych w danej walucie.

¹⁷ Zgodnie z art. 1 ustawy o ostateczności rozrachunku, w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami, podmiotem tym może być: Narodowy Bank Polski, bank centralny innego kraju, bank krajowy lub oddział banku zagranicznego, firma inwestycyjna, zagraniczna osoba prawna lub organ władzy publicznej.

¹⁸ Nieco inna, szersza definicja systemu płatności znajduje się w art. 2 pkt 27 *ustawy o usługach płatniczych*, według której systemy płatności stanowią systemy transferu środków pieniężnych oparte na formalnych i znormalizowanych regułach oraz wspólnych zasadach dotyczących przetwarzania, rozliczania lub rozrachunku transakcji płatniczych. W celu zapewnienia sprawności i bezpieczeństwa systemu płatniczego podmioty wchodzące w jego skład objęte są nadzorem systemowym, w ramach którego punktem odniesienia są przepisy prawa krajowego i przyjęte standardy międzynarodowe oraz regulacje Unii Europejskiej. Dla celów nadzoru systemowego nad systemami płatności wykorzystuje się definicję określoną w *ustawie o ostateczności rozrachunku*.

Systemy płatności wysokokwotowych zajmują nadrzędne miejsce w infrastrukturze systemu płatniczego. W 2017 r. w Polsce funkcjonowały dwa systemy płatności wysokokwotowych:

- system SORBNET2, prowadzony przez NBP, w którym dokonywany jest rozrachunek transakcji w złotych;
- system TARGET2-NBP, prowadzony przez NBP pod względem prawnym, a operacyjnym przez cztery banki centralne (Deutsche Bundesbank, Banque de France, Banca d'Italia i Banco de España)¹⁹, w którym przeprowadzany jest rozrachunek transakcji w euro.

W 2017 r. łączna liczba zrealizowanych zleceń w systemach wysokokwotowych SORBNET2 i TARGET2-NBP wyniosła 5,7 mln i w porównaniu z 2016 r. wzrosła o prawie 375 tys. (tj. o 7%). Łączna wartość zleceń zrealizowanych w obu systemach wyniosła ponad 78,4 bln zł i zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 2,1 bln zł (tj. o blisko 3%).

Istotną rolę odgrywają też systemy płatności detalicznych, będące systemami zapewniającymi rozliczenia transakcji, których wartość jest z reguły niższa od 1 mln zł²⁰. W 2017 r. na polskim rynku funkcjonowało siedem systemów płatności detalicznych: Elixir, Euro Elixir, Express Elixir, BlueCash, KSR, BLIK oraz Inkart.

Dokonując oceny istotności oddziaływania poszczególnych systemów płatności detalicznych na polski rynek usług płatniczych, przyjęto, jako podstawowe kryterium, liczbę zleceń w nich zrealizowanych. Według tego kryterium, jednoznacznie można wskazać system Elixir, który w 2017 r. przetworzył 95% wszystkich zleceń płatniczych w ramach systemów płatności detalicznych w złotych. Z uwagi na to, system ten został uznany za system systemowo ważny.

System Euro Elixir, jako jedyny detaliczny system, przetwarza zlecenia w walucie innej niż złoty (tj. w euro). Z uwagi na powyższe jest uznany za system istotny, pomimo stosunkowo niewielkiej skali przeprowadzanych rozliczeń detalicznych (w 2017 r. przetworzono w nim zaledwie 1,4% detalicznych zleceń płatniczych).

Szczególną grupę wśród systemów płatności detalicznych stanowią systemy płatności natychmiastowych, tj. Express Elixir oraz BlueCash. Istotną i charakterystyczną cechą płatności natychmiastowych, z punktu widzenia płatnika (tj. klienta uczestnika systemu), jest przede wszystkim brak sesji rozliczeniowych oraz realizowanie płatności „natychmiast” lub „prawie natychmiast”. Płatności detaliczne natychmiastowe są segmentem płatności detalicznych należącym, obok płatności mobilnych, do najbardziej dynamicznie rozwijającej się części rynku płatniczego, a ich znaczenie i udział w rozliczeniach detalicznych systematycznie wzrasta, choć nadal w stosunku do całości rynku płatności detalicznych ich udział w 2017 r. był niewielki i wynosił zaledwie 0,5%. Podobny obraz udziałów poszczególnych systemów widać przy zastosowaniu kryterium wartości rozliczanych zleceń. Zagregowany udział wartości

¹⁹ Funkcjonowanie systemu TARGET2 opiera się na wspólnej platformie technicznej (ang. *Single Shared Platform, SSP*), opracowanej przez trzy banki centralne UE, tj. Francji, Niemiec oraz Włoch, a obecnie (po integracji z TARGET2-Securities) obsługiwanej przez te trzy banki oraz dodatkowo również przez Bank Hiszpanii.

²⁰ Zgodnie z §1 pkt 13 lit. d) zarządzenia nr 13/2013 Prezesa NBP z dnia 24 maja 2013 w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych, obowiązującego w 2017 r., wyjątkiem od reguły były m.in. wpłaty składek na ubezpieczenie społeczne, płatności dokonywane na rzecz organów podatkowych oraz płatności dokonywane na podstawie czeków oraz innych obciążeniowych zleceń płatniczych.

zleceń dokonanych w ramach systemów płatności natychmiastowych w wartości zleceń płatniczych na polskim rynku także wynosił 0,5%.

We wszystkich systemach płatności detalicznych realizujących zlecenia w złotych, tj. w systemie systemowo ważnym (Elixir), w systemach płatności natychmiastowych (Express Elixir i BlueCash) oraz innych systemach płatności detalicznych (KSR, BLIK i Inkart), przetworzono łącznie 1,9 mld zleceń płatniczych o wartości 4,8 bln zł. Systemy Elixir, Express Elixir oraz Inkart (prowadzone przez tego samego operatora, tj. KIR SA) przetworzyły łącznie 94,9% liczby wszystkich zleceń na rynku płatności detalicznych, a biorąc pod uwagę wartość zleceń, systemy te były odpowiedzialne za 99,4% wartości wszystkich zleceń detalicznych. Jednocześnie w stosunku do 2016 r. nastąpił wzrost zarówno liczby, jak i wartości zleceń przetworzonych przez te systemy odpowiednio o 5,0% i 7,8%. Natomiast w systemie Euro Elixir w 2017 r. zrealizowano 27,2 mln zleceń o wartości 156,0 mld euro (więcej niż w 2016 r. odpowiednio o 23,4% i 34,1%).

Działania nadzorcze

Podobnie jak w poprzednich okresach działania nadzorcze dotyczyły monitorowania funkcjonowania systemów płatności, w tym analizowania incydentów. W 2017 r. w pięciu systemach płatności i jednym schemacie odnotowano łącznie piętnaście incydentów²¹. Incydenty te jednak nie miały kluczowego znaczenia dla funkcjonowania poszczególnych systemów ani dla funkcjonowania całego systemu płatniczego w Polsce. Przyczyny tych incydentów można podzielić na cztery typy: czynnik ludzki (błędy w wykonaniu procedury), awaria sprzętu, błędy oprogramowania oraz problemy z połączeniem sieciowym. Działania podjęte przez operatorów systemów w związku z powyższymi incydentami zostały ocenione jako prawidłowe.

Decyzje Prezesa NBP

Nadzór nad systemami płatności koncentrował się również na analizie i opiniowaniu zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności detalicznych. W ramach sprawowania nadzoru nad systemami płatności w Polsce w 2017 r. Prezes NBP wydał pięć decyzji; dotyczyły one zmian w zasadach funkcjonowania systemów: Elixir, Euro Elixir, Express Elixir oraz BLIK.

Inne działania

W 2017 r. zakończono ocenę systemu SORBNET2 pod kątem jego zgodności z *Zasadami dotyczącymi infrastruktury rynku finansowego (PFMI)*²². Postępowanie wykazało wysoki poziom

²¹ W 2017 r. odnotowano siedem incydentów w systemie SORBNET2, dwa w TARGET2-NBP, trzy w Euro Elixir, dwa w BlueCash oraz jeden w Systemie Płatności BLIK (w tym w Schemacie Płatniczym BLIK).

²² *Principles for financial market infrastructures (PFMIs)*, CPSS-IOSCO (obecnie CPMI-IOSCO), kwiecień 2012 r., <http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>

zgodności systemu SORBNET2 ze standardami PFMI²³. Ocenie podlegały najważniejsze funkcje systemu SORBNET2, tj. prowadzenie rachunków bankowych oraz realizowanie zleceń płatniczych uczestników tego systemu. Ponadto, uwzględnione zostały również aspekty związane z kredytem technicznym, którego rolą jest wspieranie zarządzania przez banki płynnością w ciągu dnia operacyjnego oraz wspieranie płynności rozliczeń międzybankowych w systemie SORBNET2. W ramach pięciu stopni przyznanej oceny z 16 Zasad, pod względem których dokonywana była ocena systemu SORBNET2, uznano, że w pełni przestrzeganych jest 12 Zasad, a pozostałe 4 Zasady są w dużej mierze przestrzegane. Nie zidentyfikowano Zasad, które byłyby częściowo przestrzegane lub nieprzestrzegane.

W 2017 r. rozpoczęły się prace związane z przeprowadzaniem oceny systemu KSR pod kątem spełniania *Zasad dotyczących infrastruktury rynków finansowych* (PFMI) wg stanu na dzień 31 sierpnia 2016 r. W związku z faktem, iż KSR został zakwalifikowany do kategorii „pozostałych systemów płatności detalicznych” wstępna ocena była przeprowadzona w oparciu o 9 zasad.

Wstępna analiza została ukończona w I kwartale 2018 r. Pełna ocena KSR zostanie przeprowadzona w 2019 r.

W 2017 r. badano odporność systemu SORBNET2 na wystąpienie skrajnych warunków rynkowych (*stress tests*). Wyniki symulacji przeprowadzonych na podstawie trzech odmiennych scenariuszy wykazały jego wysoką odporność na przyjęte w badaniu założenia. Przeprowadzono również, na podstawie danych za 2017 r., badanie dotyczące identyfikacji uczestników krytycznych w systemie SORBNET2.

Ponadto w 2017 r. została przeprowadzona ocena odporności w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego systemów SORBNET2 i Elixir, która wykazała wysoki poziom dojrzałości tych systemów.

²³ Informacja na temat oceny systemu płatności SORBNET2 pod kątem spełniania „Zasad dotyczących infrastruktury rynku finansowego” (według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.), <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/nadzor/ocena-systemu-platnosci-sorbnet2.pdf>

Rozdział 3

Schematy płatnicze

Zgodnie z ustawą o usługach płatniczych schemat płatniczy oznacza zbiór zasad przeprowadzania transakcji płatniczych, wydawania i akceptowania przez dostawców usług płatniczych instrumentów płatniczych i przetwarzania transakcji płatniczych wykonywanych przy użyciu instrumentów płatniczych oraz system kart płatniczych. Rozróżnia się dwa rodzaje schematów płatniczych: czterostronne i trójstronne.

Prowadzenie czterostronnego schematu płatniczego wymaga uzyskania zgody Prezesa NBP. Wyjątkiem są tzw. schematy unijne, które zobowiązane są do przedłożenia m.in. odpisu odpowiedniego dokumentu potwierdzającego dokonanie oceny zasad funkcjonowania schematu płatniczego. W czterostronnym schemacie płatniczym organizacja płatnicza nie wykonuje czynności wydawcy albo agenta rozliczeniowego, lecz powierza je innym dostawcom usług płatniczych. Z kolei w trójstronnym schemacie płatniczym wydawanie instrumentów płatniczych oraz ich akceptacja należą do wyłącznej kompetencji organizacji płatniczej prowadzącej schemat płatniczy. Ze względu na świadczenie usługi *acquiringu* taka organizacja płatnicza jest KIP, więc podlega nadzorowi KNF i musi posiadać zgodę KNF na funkcjonowanie. Z uwagi na powyższe prowadzenie trójstronnego schematu płatniczego nie wymaga zgody Prezesa NBP.

Wraz z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej, tj. w dniu 8 lutego 2017 r., schematy płatnicze funkcjonujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostały objęte nadzorem systemowym sprawowanym przez Prezesa NBP. W 2017 r. były to następujące schematy:

- schematy płatnicze będące systemami kart płatniczych: Visa Europe, Mastercard, American Express oraz Diners Club;
- schematy płatnicze niebędące systemami kart płatniczych: Schemat Płatniczy BLIK²⁴, YetiPay, mPay, SkyCash, Snoopay oraz Peopay.

Na koniec 2017 r. w Polsce było wydanych 39,1 mln kart płatniczych, z czego udział kart wydanych przez organizacje Visa Europe Ltd. i MasterCard Europe SA wynosił łącznie 99% rynku kart płatniczych w Polsce, a American Express Services Europe i Diners Club Polska Sp. z o.o. 0,2%. Poza kartami wydawanymi przez działające w Polsce międzynarodowe schematy kartowe, funkcjonują na rynku także karty własne wydawców. Są to karty wydawane w większości przez banki spółdzielcze, posiadające jedynie terytorialny charakter, służące głównie do wypłat gotówki z bankomatów. Z końcem 2017 r. stanowiły one 0,8% wszystkich kart wydanych w Polsce.

W schematach płatniczych niebędących systemami kart płatniczych w 2017 r. zrealizowano łącznie 47,5 mln transakcji. Największym schematem płatniczym w tej kategorii w 2017 r. w Polsce, biorąc pod uwagę zarówno łączną wartość zrealizowanych transakcji, jak i ich

²⁴ Zgodę Prezesa NBP na funkcjonowanie otrzymał w 2017 r.

liczbę, był Schemat Płatniczy BLIK. Zrealizowano w nim w 67% wszystkich transakcji zrealizowanych w niekartowych schematach płatniczych. Na drugim miejscu pod względem liczby zrealizowanych transakcji był schemat SkyCash, którego udział w tej wielkości wyniósł ponad 29% wszystkich transakcji.

Wartość transakcji zrealizowanych w 2017 r. w niekartowych schematach płatniczych wyniosła 4,9 mld zł. W Schemacie Płatniczym BLIK przetworzono 93% tej wartości. W drugim co do wielkości schemacie SkyCash zrealizowano 4,1% wartości transakcji.

Zgodnie z art. 132zq ust. 3 ustawy o usługach płatniczych oraz art. 3 i art. 4 rozporządzenia 2015/751, czterostronna lub uznana za czterostronną organizacja kartowa przekazuje do NBP kwartalne informacje niezbędne do sprawdzenia prawidłowości stosowania wysokości opłat *interchange*. W związku z tym, NBP przeanalizował wielkości opłat *interchange* pobieranych w 2017 r. przez poszczególne organizacje kartowe (tj. Visa Europe, Mastercard oraz Diners Club), w podziale na karty debetowe oraz kredytowe. W wyniku przeprowadzonej analizy, NBP nie stwierdził nieprawidłowości w zakresie stosowania opłat *interchange* przez te schematy, tzn. ich wartość nie przekroczyła ustawowo określonego limitu wynoszącego 0,2% dla kart debetowych i 0,3% dla kart kredytowych (wydanych dla klientów indywidualnych).

Działania nadzorcze

Działania nadzorcze w 2017 r. dotyczyły monitorowania funkcjonowania, w tym analizowania incydentów. W schematach płatniczych będących systemami kart płatniczych w 2017 r. nie odnotowano incydentów. Natomiast w schematach płatniczych niebędących systemami kart płatniczych, nadzorowanych przez Prezesa NBP, w 2017 r. odnotowano jeden incydent.

Decyzje Prezesa NBP

W ramach działań nadzorczych w 2017 r. została wydana decyzja Prezesa NBP dotycząca wyrażenia zgody na prowadzenie schematu płatniczego o nazwie Schemat Płatniczy BLIK.

Inne działania

Przeanalizowano, które schematy płatnicze funkcjonują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w modelu trójstronnym, a które w modelu czterostronnym, a także które z nich obowiązane są wystąpić o wydanie przez Prezesa NBP zgody po upływie ww. okresu przejściowego (w dniu 8 sierpnia 2017 r.). Na podstawie przepisu przejściowego, schematy płatnicze, które były prowadzone przed wejściem w życie ustawy zmieniającej, mogły funkcjonować bez wymaganej zgody do dnia 8 sierpnia 2017 r. W związku z powyższym dokonano oceny systemów kart płatniczych pod kątem spełniania wymogów przewidzianych w rozporządzeniu 2015/751. Ocena wykazała, że systemy kart płatniczych spełniają wymogi określone prawem.

Rozdział 4

Systemy rozrachunku i systemy rozliczeń papierów wartościowych

Systemy rozrachunku papierów wartościowych to podlegające prawu polskiemu prawne powiązania pomiędzy co najmniej trzema instytucjami²⁵, w ramach których obowiązują wspólne zasady przeprowadzania rozliczeń lub realizacji ich zleceń rozrachunku w transakcjach zawieranych w obrocie instrumentami finansowymi, w tym w instrumentach pochodnych.

W Polsce organem właściwym do spraw nadzoru, w tym nadzoru ostrożnościowego, nad systemami rozliczeń i systemami rozrachunku papierów wartościowych, jest KNF. Rola Prezesa NBP w tym zakresie ma charakter pomocniczy i polega na systemowej ocenie funkcjonowania systemów pod kątem sprawności, bezpieczeństwa oraz zgodności z prawem.

W 2017 r., podobnie jak w 2016 r., na polskim rynku funkcjonowały następujące systemy rozliczeń i systemy rozrachunku papierów wartościowych:

1. SKARBNET4 System rejestracji bonów pieniężnych NBP i bonów skarbowych, którego operatorem jest NBP;
2. System rozrachunku transakcji zawieranych w obrocie instrumentami finansowymi prowadzony przez KDPW SA;
3. System rozliczeń prowadzony przez KDPW_CCP SA dla transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe na podstawie Regulaminu rozliczeń transakcji (obrót zorganizowany);
4. System rozliczeń prowadzony przez KDPW_CCP SA dla transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe na podstawie Regulaminu rozliczeń transakcji (obrót niezorganizowany);
5. System rozliczeń i rozrachunku instrumentów finansowych prowadzony przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych SA (IRGiT SA).

W SKARBNET4 Systemie rejestracji bonów pieniężnych NBP i bonów skarbowych przeprowadzono w sumie 0,65 tys. szt. (przy 0,69 tys. szt. w 2016 r.; spadek o 5,8%) operacji rozrachunku transakcji zawartych na bonach skarbowych oraz bonach pieniężnych NBP o łącznej wartości 510,7 mld zł (w tym 35,1 mld zł na bonach skarbowych oraz 475,6 mld zł na bonach pieniężnych NBP; przy łącznie 457,8 mld zł w 2016 r. – wzrost o 11,6%).

²⁵ W rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi co najmniej jedną z tych instytucji, które są uczestnikami systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych i które są odpowiedzialne za wykonanie zobowiązań wynikających z realizacji zleceń rozrachunku w systemie, powinny być: NBP, bank centralny innego państwa, bank krajowy, oddział banku zagranicznego, instytucja kredytowa lub jej oddział, firma inwestycyjna lub organ władzy publicznej.

W 2017 r. w systemie rozrachunku transakcji zawieranych w obrocie instrumentami finansowymi prowadzonym przez KDPW SA przeprowadzono w sumie 8,5 mln szt. operacji rozrachunku transakcji zawartych na rynku zorganizowanym (przy 7,7 mln szt. w 2016 r.; wzrost o 10,6%) o łącznej wartości 926,8 mld zł (przy 730,1 mld zł w 2016 r.; wzrost o 26,9%). Natomiast na rynku niezorganizowanym (ang. OTC – *over the counter*) zrealizowano w sumie 0,94 mln szt. operacji rozrachunku transakcji (przy 0,96 mln szt. w 2016 r.; spadek o 2,1%) o łącznej wartości 11,7 bln zł (przy 10,9 bln zł w 2016 r.; wzrost o 7,3%).

Łączna liczba transakcji rozliczonych w ramach systemów prowadzonych przez KDPW_CCP SA dla transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe, w 2017 r. wyniosła w sumie 24,3 mln szt. transakcji na instrumentach finansowych dopuszczonych do obrotu na rynku zorganizowanym (przy 22 mln szt. w 2016 r.; wzrost o 10,5%) o łącznej wartości 471,7 mld zł (przy 382,8 mld zł w 2016 r.; wzrost o 23,2%) oraz łącznie 1,1 tys. szt. transakcji na instrumentach finansowych będących w obrocie na rynku OTC (przy 1,3 tys. szt. w 2016 r.; spadek o 16,2%) o łącznej wartości 135 mld zł (przy 161,7 mld zł w 2016 r.; spadek o 16,5%).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w systemie IRGiT SRF, prowadzonym przez spółkę IRGiT SA, nie przetworzono żadnych transakcji, tj. nie zostały zawarte żadne transakcje finansowe, które izba mogłaby rozliczyć. W związku z brakiem działalności operacyjnej w zakresie transakcji opartych o instrumenty finansowe, w 2017 r. nie podejmowano w NBP żadnych działań nadzorczych wobec systemu IRGiT SRF.

Działania nadzorcze

Działania nadzorcze w 2017 r. dotyczyły, poza wskazanymi dalej opiniami Prezesa NBP, w szczególności monitorowania funkcjonowania systemów rozrachunku i systemów rozliczeń papierów wartościowych, analizy danych ilościowych przekazywanych przez ich operatorów oraz opiniowania wnioskowanych zmian w zasadach funkcjonowania tych systemów. W funkcjonowaniu systemów rozrachunku i systemów rozliczeń papierów wartościowych w 2017 r. nie odnotowano incydentów.

Opinie Prezesa NBP

W 2017 r. Prezes NBP, na wniosek KNF i w formie postanowień, wydał:

- trzy opinie dotyczące zmian w regulaminie KDPW SA,
- dwie opinie dotyczące zmian w regulaminie KDPW_CCP SA dla rozliczeń na rynku zorganizowanym oraz
- dwie opinie dotyczące zmian w regulaminie KDPW_CCP SA dla rozliczeń na rynku niezorganizowanym.

Inne działania

NBP podjął także działania nadzorcze polegające na weryfikacji zgodności funkcjonowania systemu SKARBNET4 z wymogami rozporządzenia CSDR²⁶ i wydanych do niego regulacyjnych standardów technicznych²⁷. Przeprowadzona w ramach NBP ocena wykazała wysoki poziom zgodności systemu SKARBNET4 z wymogami rozporządzenia CSDR i wymogami regulacyjnych standardów technicznych.

Mając na względzie rosnące znaczenie ryzyka cybernetycznego w zakresie oceny bezpieczeństwa funkcjonowania infrastruktury systemu finansowego, w tym systemów rozrachunku papierów wartościowych, NBP zdecydował się na wzięcie udziału w paneuropejskim badaniu ankietowym dotyczącym odporności w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego, obejmującym w przypadku Polski m.in. system SKARBNET4. Przedmiotowe badanie zostało zainicjowane w IV kwartale 2017 r. Następnie, na podstawie otrzymanej od operatora systemu informacji zwrotnej i spójnej w ramach ESBC metodyki oceny, stwierdzono wysoki poziom dojrzałości cybernetycznej systemu SKARBNET4. Dodatkowo, we współpracy z UKNF, NBP przeprowadził badania ankietowe dotyczące odporności w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego systemu rozrachunku transakcji zawieranych w obrocie instrumentami finansowymi prowadzonego przez KDPW SA oraz systemów rozliczeń prowadzonych przez KDPW_CCP SA dla transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe. W rezultacie analiz stwierdzono wysoki poziom dojrzałości cybernetycznej systemów, których operatorem są kolejno KDPW SA oraz KDPW_CCP SA

Przedstawiciele NBP są członkami międzynarodowego kolegium nadzorczo ustanowionego dla KDPW_CCP SA przy KNF, w skład którego wchodzi również przedstawiciele KNF oraz wybranych członków organów nadzorczych z innych krajów Unii Europejskiej oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych²⁸.

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012.

²⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/390 z dnia 11 listopada 2016 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących pewnych wymogów ostrożnościowych dla centralnych depozytów papierów wartościowych i wyznaczonych instytucji kredytowych oferujących bankowe usługi pomocnicze oraz rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/392 uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie udzielania zezwoleń oraz wymogów nadzorczych i operacyjnych dla centralnych depozytów papierów wartościowych – regulacje te weszły w życie w dniu 30 marca 2017 r.

²⁸ Zasady ustanawiania kolegium wynikają z zapisów rozporządzenia EMIR.

Rozdział 5

Usługa *acquiringu*

Usługa *acquiringu* oznacza działalność polegającą na umożliwianiu wykonania transakcji płatniczych, zainicjowanych przez akceptanta lub za jego pośrednictwem, instrumentem płatniczym płatnika, z wyłączeniem czynności polegających na jej rozliczaniu i rozrachunku w ramach systemu płatności w rozumieniu ustawy o ostateczności rozrachunku. Usługa ta polega na obsłudze autoryzacji, przesyłaniu do wydawcy karty płatniczej lub systemów płatności zleceń płatniczych płatnika lub akceptanta, mających na celu przekazanie akceptantowi należnych mu środków.

Nadzór Prezesa NBP nad usługą *acquiringu* polega na wydawaniu opinii, w formie postanowienia Prezesa NBP, po przekazaniu przez KNF wniosków podmiotów, które zamierzają świadczyć tę usługę w ramach usług oferowanych jako KIP. Na koniec 2017 r. łączna liczba podmiotów posiadających zezwolenie KNF na funkcjonowanie jako KIP wynosiła 44 podmioty, natomiast liczba KIP posiadających zezwolenie na świadczenie usługi *acquiringu* wynosiła 25 i była o 4 podmioty większa w porównaniu do stanu na koniec poprzedniego roku.

W 2017 r. wartość transakcji realizowanych w ramach usługi *acquiringu* wyniosła 93,8 mld zł, natomiast liczba transakcji 1,1 mld szt. W porównaniu z 2016 r. wartość transakcji wzrosła o 23,8 mld zł (o prawie 34%), a ich liczba o 334,8 mln szt. (o ponad 42%).

Działania nadzorcze

Nadzór Prezesa NBP nad świadczeniem usługi *acquiringu* ogranicza się do wydawania opinii na wniosek KNF w stosunku do KIP, które chcą w ramach licencji oferować taką usługę. W związku z powyższym oraz prowadzonym przez KNF postępowaniem dotyczącym wydania zezwolenia dla KIP na świadczenie usługi *acquiringu* Prezes NBP wydał w 2017 r. trzy opinie dotyczące następujących podmiotów:

- Fenige Sp. z o.o.,
- Conotoxia Sp. z o.o.,
- PAYMENTO FINANCIAL SA

Rozdział 6

Ocena nadzorowanej infrastruktury systemu płatniczego

W 2017 r. systemy płatności, schematy płatnicze oraz systemy rozrachunku i systemy rozliczeń papierów wartościowych w Polsce funkcjonowały stabilnie, a charakter i natężenie ewentualnych zagrożeń dla ich stabilności nie zmieniły się istotnie od poprzedniego roku.

Należy stwierdzić, że działania podejmowane przez operatorów systemów oraz podmioty prowadzące schematy płatnicze były właściwe i zapewniały sprawne oraz bezpieczne funkcjonowanie systemu płatniczego. Dotyczy to również wypełniania przez nadzorowane podmioty obowiązków informacyjnych względem NBP. W szczególności pozytywnie należy ocenić współpracę nadzorowanych podmiotów w przekazywaniu do NBP cyklicznie danych nadzorczych na podstawie aktów wykonawczych do ustaw zmienionych zapisami ustawy zmieniającej.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że polski system płatniczy w 2017 r. funkcjonował prawidłowo, zapewniając sprawne i bezpieczne przeprowadzanie rozliczeń i rozrachunków.

Spis skrótów

BUP	Biuro Usług Płatniczych
CCP	<i>Central Counterparty</i> – partner centralny, tj. podmiot, który staje się jedynym kupującym dla wszystkich sprzedających i jedynym sprzedającym dla wszystkich kupujących
CPMI	<i>Committee on Payments and Market Infrastructures</i> – Komitet ds. Płatności i Infrastruktury Rynku Finansowego
CPSS	<i>Committee on Payment and Settlement Systems</i> – Komitet ds. Systemów Płatności i Rozrachunku
CSDR	<i>The Central Securities Depositories Regulation</i> – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych (...)
DSP	Departament Systemu Płatniczego NBP
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
IOSCO	<i>International Organization of Securities Commissions</i> – Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych
IRGiT SA	Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA
IRGiT SRF	system rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych prowadzony przez IRGiT SA
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KDPW_CCP SA	izba rozliczeniowa prowadząca działalność w zakresie rozliczania transakcji zawieranych na krajowym rynku finansowym, mająca status kontrahenta centralnego (CCP); część Grupy KDPW
KIP	Krajowa Instytucja Płatnicza
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSR	Krajowy System Rozliczeń
NBP	Narodowy Bank Polski
OTC	<i>Over the counter</i> – rynek niezorganizowany
PFMIs	<i>Principles for financial market infrastructures</i> – Zasady dotyczące infrastruktury rynku finansowego
PSP	Polski Standard Płatniczy sp. z o.o.
SKARBNET4	system rejestracji bonów, w którym są prowadzone przez NBP rachunki i konta depozytowe bonów oraz realizowane operacje na papierach wartościowych
SORBNET	System Obsługi Rachunków Banków – wersja sieciowa, polski system RTGS dla płatności w złotych, funkcjonujący do dnia 9 czerwca 2013 r.
SORBNET2	nowa wersja systemu SORBNET, funkcjonująca od dnia 10 czerwca 2013 r.
TARGET2	<i>Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System</i> – transeuropejski zautomatyzowany błyskawiczny system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym

TARGET2-NBP	polski komponent systemu TARGET2
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

www.nbp.pl

